

प्रदायकः । नागान् नागपदं वज्री कुम्भारं परिमुञ्चति ।
तद्भक्तितमयश्चतुर्विधं विदधाति भगन्दरम् । यजन्तु यज्ञ-
वत्तिष्ठेत्तन्नाम्नो विवर्तितं व्रजेत् । सर्वाभ्येषु परं यज्ञं
व्याधिगार्हक्यं नृत्त्युहृत् । अभ्यसुत्तरशैलौत्वं बद्धसत्त्वं
गुणविक्रमम् । दक्षिणाद्रिभवं स्वल्पसत्त्वमल्पगुण-
पदम् । अभ्यं कषायं समुदरं सुगीतमायुष्करं धातु-
विश्वं नञ्च । हन्यान् त्रिदोषं व्रणमेहकुष्ठहृद्दो-
दरपित्तविषक्रमभीष्टम् । रोगान् हन्ति वृद्धयति वपु-
वीर्यवृद्धिं विधत्ते तारुण्याद्यं रमयति शतं योषतां
नित्यमेव । दीर्घायुष्कान् जनयति कृतान् विक्रमैः
सिंहसत्त्वान् सत्त्वोभीतिं हरति सततं सेव्यमानं
मृताभ्यम् । अभ्यशब्दे अचुक्तास्तद्वगुणादिभेदा इहोक्ताः ।
गिरिचर पु० गिरि कुरयति चर-णिच्-अच् । वज्रो
शब्दः ।

गिरि(लि)त लि० गिरि-क्त या रः । भक्षिते रायसक्तुं ।
गिरित्र पु० गिरौ कैलासे स्थितस्त्रायते तै-क । इह ।
“शिवां गिरित्तां तां कुर्व” यजु० १६।२ ।

गिरिदुर्गं न० गिरिरेव दुर्गम् । राज्ञां शत्रुभ्यो निःशङ्क-
तया यासस्यानम् । पर्वतरूपे तादृशे स्थाने (गड्) ।
“धन्वदुर्गं महीदुर्गमवदुर्गं वार्क्षमेव वा । नृदुर्गं गिरि-
दुर्गं वा समाश्रित्य वसेत् पुरम् । सर्वेषां तु प्रयत्नेन
गिरिदुर्गं समाश्रयेत् । एषां हि बद्धगुण्येन गिरि-
दुर्गं विशिष्यते” । तीर्थयात्रायां श्रितास्तेषां मृगगर्ता-
श्रयाप्चराः” । तीर्थगुत्तराणि क्रमशः सुवक्त्रमनरा-
चराः” मनुः । एषां मध्ये गिरिदुर्गं बद्धगुणत्वात् विशिष्टं
तस्य गुणाश्च सुदुरारोहत्वं महाप्रदेशादल्पप्राणप्रे-
रितशिलादिना बद्धशत्रुसंन्यविनाशनमित्यादयः” कृष्ण ।
“यस्यो गिरिदुर्गेषु वनदुर्गेषु धन्विनः” भा०वि०
५ अ० ।

गिरिधातु पु० इत० । गैरिके उपधातुभेदे राजान० ।

गिरिनगरं न० इ०स० कूर्मपुराणे १४ अ० दक्षिणस्याहर्त्ते
अथ दक्षिणेन लङ्घ्य पक्रमे “कालालिनचौरिकीर्षता-
लिकटाः गिरिनगरमलयदुर्दुरमहेन्द्रमालिन्यमरकच्छाः”
इत्युक्ते देशभेदे । अस्य च संज्ञात्वेऽपि पूर्वपदस्य निमित्त-
त्वात् कुम्भादित्यात् न स्यात् ।

गिरिनद्यादि पु० वार्त्ति० ग० उक्ते पूर्वपदस्य निमित्तात् वा
यावत्निमित्ते शब्दगणे स च गणः “गिरिनदी गिरिनख
गिरिनङ्ग गिरिनितम्ब अक्रनदी अक्रनितम्ब तृश्रमाय-

माधोय्य आर्गयन्” आकृतिगणः । “गिरिनद्यादीनां
वा” वार्त्ति० ।

गिरिनन्दिनी स्त्री इत० । हिमालयकृतायां पार्वत्यां
शङ्करायाश्च गिरेर्नन्दिनीव । इनदीमात्रे तासां गिरि-
प्रभवत्वात्तथात्वम् “अन्याश्च यरितो बह्वयः” इत्युपक्रमे
“शुभाय गिरिनन्दिन्यः” हरिवं० १२६ अ० । “कालिन्द-
गिरिनन्दिनीतटसुरदुमालम्बिनी” रघुरङ्गाधरः ।

गिरिनिम्ब पु० उत० । महानिम्बश्चे राजनि० ।

गिरिपीलु पु० इत० । (फाल्गु) इति वृक्षभेदे राजनि० ।

गिरिपुरं न० आनन्देशान्तर्गते पुरभेदे आनन्देशब्दे ७२७
पृ० उदा० । [जतुनि राजनि० ।

गिरिपुष्पकं न० गिरेः पुष्पमिव कायति कै-क । गिरि-
गिरिप्रिया स्त्री गिरिः प्रियोऽस्याः । चमर्यां मृगभेदे
राजनि० । [उवाचापः” शत० ब्रा० ७।४।२।१८ ।

गिरिवुध्रा स्त्री गिरिवुध्र इव यस्याः । अप्सु । गिरिवुध्रा
गिरिभिद् पु० गिरिं भिनत्ति भिद-किप् । पार्याणभेदेके वृक्षे
भावप्र० । २६ अ० च । इनद्यान्तरे । इनदीभेदेके “नद्या-
न्तरेऽसंस्रवो गिरिभिञ्चेत्” कात्या० श्रौ० २५।१४।२१ । “गिरिं
भिक्ष्वा या नद्यागता तदनन्तरे संस्रवो न भवति” कर्कः ।
गिरिभु लि० गिरौ भयति भू-किप् । पर्वतप्रभवे क्षुद्र-
वाघाणभेदे पार्वत्यां शङ्करायां च स्त्री इत० । पर्वत-
भूमौ स्त्री ।

गिरिमल्लिका स्त्री गिरौ मल्लीव इवार्थे कन् । कुटजद्वये ।
अमरः । [उक्तत्वात्तथात्वम् ।

गिरिमान पु० गिरिरेव मानमस्य । गजे शब्दरत्ना० । तस्य
गिरिमाल पु० गिरौ मालः रुक्म्योऽस्य । बाधको
स्वनामख्याते बर्षायवृषकाष्टसाधने वृक्षभेदे “तेत्यको
बाधको वा” कात्या० श्रौ० २१।१।६ । “यूपो भवति
तेत्यकस्तिष्ठति बाधको गिरिमालः” कर्कः ।

गिरिमृद् स्त्री इत० । गैरिके (गैरिमाटि) त्रिका० । १ पर्व-
तमृत्तिकायाश्च ।

गिरिमृद्गव न० गिरेर्नदी भवति भू-अच् । गैरिके राजनि०
गिरिमिद् पु० गिरिमिद् इव सारोऽस्य विट्छादिरे रत्नमा०
गिरियुक् पु० गिरिं याति या-क संज्ञायां कन् । गेन्दुके
(केन्द) वृक्षे हेमच० । [केन्दुके शब्दरत्ना० ।

गिरियाक पु० गिरिं याति-या किप् संज्ञायां कन् न ह्रस्वः ।
गिरिराज पु० गिरिः राजते राज-किप् उत० । १ पर्वतश्च
“स तथाभिहता राजन् तावत् गिरिराजि” भा०भी०